

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 574/2021-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíťa a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Branislavom Drgoňom, Jesenského 2, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 13/2018 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 13/2018 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 13/2018 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie v sume **1 500 eur**, ktoré **j e** mu Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **384,08 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 12. októbra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky

(ďalej len „ústava“) a svojho práva podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 13/2018 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Sťažovateľ zároveň navrhuje prikázať okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov, uplatňuje si primerané finančné zadosťučinenie v celkovej výške 3 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou na okresnom súde 29. júna 2018 domáhal zaplatacia náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím o jeho väzobnom stíhaní. Po procesných poučeníach a vyjadreniach sporových strán bol okresný súd od marca 2019 v napadnutom konaní úplne nečinný. Dňa 3. augusta 2021 sa sťažovateľ obrátil na predsedu okresného súdu so sťažnosťou na prietahy, ktorú predseda súdu listom z 24. augusta 2021 vyhodnotil ako dôvodnú, pričom potvrdil, že od marca 2019 nevykonal okresný súd žiadny úkon, hoci vec bola pripravená na nariadenie termínu pojednávania.

3. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je tvrdenie, že došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a jeho práva na rozhodnutie v primeranej lehote. Sťažovateľ poukázal na to, že nečinnosť okresného súdu nebola spôsobená jeho postojom, resp. správaním v napadnutom konaní.

4. Sťažovateľ sa domáhal aj finančného zadosťučinenia vo výške 3 000 eur, čo zdôvodnil tým, že z dôvodu nečinnosti okresného súdu sa nachádza v stave právnej neistoty, ale tiež tým, že jeho útrapy z nezákonnej väzby (sťažovateľ bol prepustený 1. júna 2012 po štyroch mesiacoch trvania väzby, pozn.) a trestného stíhania (ktoré bolo zastavené 9. mája 2016, pozn.) a následného boja za zadosťučinenie sa stále zväčšujú.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

5. Ústavný súd predmetnú ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 574/2021-13 z 9. novembra 2021 ju podľa § 56 ods. 1 a 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

6. Ústavný súd následne výzvou z 15. novembra 2021 vyzval podpredsedu okresného súdu, aby sa vyjadril k opodstatnenosti ústavnej sťažnosti. Podpredseda okresného súdu v podaní doručenom ústavnému súdu 9. decembra 2021 poukázal na to, že v napadnutom konaní došlo dvakrát k zmene zákonného sudcu, a preto hoci potvrdil prietahy v napadnutom konaní, zároveň tvrdil, že k nim došlo z objektívnych dôvodov. Konkrétne pre nadmernú zaťaženosť sudcov a fluktuáciu zamestnancov súdu na všetkých pracovných pozíciách. Poukázal tiež na priemernú zaťaženosť sudcov na okresnom súde, a preto žiadal, aby ústavný súd konštatoval objektívnu zodpovednosť Slovenskej republiky za stav na Okresnom súde Bratislava I. K sťažovateľom požadovanej sume finančného zadosťučinenia odkázal na rozhodovacia činnosť ústavného súdu, podľa ktorej primerané zadosťučinenie za jeden rok prietáhov nezvykne presahovať sumu 500 eur. K vyjadreniu pripojil stanovisko zákonného sudcu, ktorý uviedol, že zákonným sudcom v predmetnej veci sa stal iba deň pred tým, čo sťažovateľ doručil ústavnú sťažnosť ústavnému súdu.

Zákonný sudca ďalej uviedol, že predmetnú vec nepovažuje za skutkovo a ani právne jednoduchú, pretože ide o vec s potrebou vykonania rozsiahleho dokazovania okrem iného aj obsahom vyšetrovacieho a trestného spisu, ako aj dokazovania vo vzťahu k splneniu zákonných podmienok žalovaného nároku (porušenie práva, vznik škody, príčinná súvislosť a výška nároku), pričom vec bude potrebné posúdiť v kontexte trestnoprávných predpisov hmotného aj procesného charakteru, ako aj súvisiacej súdnej praxe.

7. Po doručení vyjadrenia okresného súdu ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa, aby v prípade, ak by to sťažovateľ považoval za potrebné, zaujal stanovisko k vyjadreniu okresného súdu, ktoré mu v prílohe zaslal. V podaní doručenom ústavnému súdu 20. decembra 2021 sťažovateľ zdôraznil, že okresný súd uznal, že v napadnutom konaní došlo k prietahom. Taktiež uviedol, že z jeho pohľadu je bezpredmetné, či došlo k prietahom v napadnutom konaní na strane zákonného sudcu, správy súdu alebo zabezpečenia výkonu podmienok súdnej moci, a preto by tento aspekt nemal byť kritériom pri posudzovaní jeho práva na prejednanie veci bez zbytočných prietahov. Poukázal aj na to, že v napadnutom konaní sa prvé pojednávanie má vykonať až po štyroch rokoch od podania žaloby. Napokon nesúhlasil s hodnotením zákonného sudcu o skutkovej a právnej zložitosti veci a sumu primeraného finančného zadosťučinenia považoval za primeranú. Na podanej ústavnej sťažnosti preto trval v plnom rozsahu. Právny zástupca sťažovateľa doručil ústavnému súdu 8. februára 2022 ešte doplnenie podania, v ktorom uviedol, že pojednávanie nariadené na 9. jún 2022 bolo z dôvodu ďalšej zmeny zákonného sudcu zrušené. Tento postup okresného súdu podľa sťažovateľa ďalej prehľbuje prietahy v napadnutom konaní.

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s podaniami účastníkov dospel k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno v tomto prípade očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Chronológia úkonov okresného súdu v napadnutom konaní

9. Ústavný súd nahliadnutím do predloženého spisového materiálu okresného súdu (7 C 13/2018), ako aj z príloh a doplnení, ktoré sťažovateľ pripojil k svojej ústavnej sťažnosti, zistil, že v napadnutom konaní boli vykonané tieto úkony:

- Dňa 29. júna 2018 bola okresnému súdu doručená žaloba sťažovateľa o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím a rozhodnutím o väzbe a nároku na náhradu nemajetkovej ujmy.
- Dňa 8. októbra 2018 okresný súd vyzval sťažovateľa na doplnenie žaloby, zaplatenie súdneho poplatku za návrh s procesnými poučeniami.
- Dňa 19. októbra 2018 sťažovateľ zaplatil súdny poplatok.
- Dňa 31. októbra 2018 sťažovateľ odpovedal na výzvu súdu a doplnil listiny a dôkazy.
- Dňa 8. novembra 2018 okresný súd zaslal žalobu a procesné poučenia aj žalovanému v konaní.
- Dňa 19. decembra 2018 sa žalovaný vyjadril k žalobe
- Dňa 8. februára 2019 okresný súd zaslal vyjadrenie žalovaného na vyjadrenie.

- Dňa 18. marca 2019 sa sťažovateľ vyjadril k vyjadreniu žalovaného. Vyjadrenie sťažovateľa bolo žalovanému doručené 13. mája 2019.
- Dňa 24. marca 2021 nastala zmena zákonného sudcu ([REDACTED]).
- Dňa 11. októbra 2021 nastala ďalšia zmena zákonného sudcu ([REDACTED]).
- Dňa 22. novembra 2021 bol nariadený termín pojednávania na 9. jún 2022.
- Dňa 2. februára 2022 bol zrušený termín pojednávania nariadený na 9. jún 2022 z dôvodu ďalšej zmeny zákonného sudcu (bez určenia ďalšieho termínu pojednávania).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 13/2018 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. jeho práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom tohto základného práva je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

12. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala predtým z niektorých ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (napr. § 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1), ktorý platil do 30. júna 2016, a v súčasnosti už vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú

- právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje,
- správanie účastníka súdneho konania a

- postup samotného súdu.

Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

Právna a faktická zložitosť veci:

14. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, ústavný súd podotýka, že rozhodovanie o náhrade škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátu vo všeobecnosti nemožno považovať za právne zložité, no častokrát ho môžu skomplikovať skutkové okolnosti týkajúce sa dokazovania výšky škody, jej vzniku a príčinnej súvislosti s porušením práva. V predmetnom prípade ale doterajšiu nečinnosť okresného súdu nemožno pripísať tomuto aspektu, pretože žiadne dokazovanie dosiaľ nebolo vykonané (v napadnutom konaní sa stále čaká na prvé pojednávanie).

Správanie účastníka konania:

15. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom. Ústavný súd, vychádzajúc z obsahu vyžiadaného spisu okresného súdu, konštatuje, že neidentifikoval žiadny postup na strane s'ťažovateľa, ktorý by v napadnutom konaní mohol mať negatívny vplyv na dĺžku konania. Okresný súd síce vyzval s'ťažovateľa na doplnenie žaloby, ale s'ťažovateľ promptne reagoval, a preto mu nemožno pripočítať žiadnu účasť na dĺžke napadnutého konania.

Postup okresného súdu v napadnutom konaní:

16. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup samotného okresného súdu v napadnutom konaní. Z priebehu napadnutého konania popísaného v bode 9 odôvodnenia tohto nálezu vyplýva, že po podaní žaloby postupoval okresný súd relatívne účelne, no po máji 2019 nastalo obdobie nečinnosti, ktoré trvá prakticky doteraz, pričom jeho dĺžka atakuje tri roky. V rámci tohto obdobia okresný súd nevykonával žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty strán napadnutého súdneho konania.

17. V napadnutom konaní teda došlo k neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu trvajúcej takmer tri roky, pričom okresný súd okrem úvodného spracovania žaloby prakticky ani nezačal pojednávať. Uvedené možno v kontexte danej veci jednoznačne považovať za porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, resp. práva na prejednanie veci v primeranej lehote. Vo vzťahu k systémovým problémom na okresnom súde (ktoré sú ústavnému súdu z jeho činnosti až príliš dobre známe, pozn.) ústavný súd opakuje, že akékoľvek systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti nemožno pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) oslabiť poukázaním na dlhodobu obmedzenú personálne kapacity príslušných súdov.

18. Napokon k požiadavke podpredsedu okresného súdu, aby ústavný súd vyslovil objektívnu zodpovednosť Slovenskej republiky za stav na Okresnom súde Bratislava I, ústavný súd konštatuje, že predmetom jeho rozhodovania o ústavných s'ťažnostiach podľa čl. 127 ústavy je posúdenie možnosti porušenia základných práv a slobôd, resp. práv vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy,

ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, zo strany konkrétnych orgánov verejnej moci (t. j. v prípade súdnych prietáhov zo strany konkrétneho súdu), a nie hľadanie zodpovednosti v rámci jednotlivých zložiek verejnej moci. Okolnosti riešenia systémových nedostatkov nepatria do právomoci ústavného súdu, preto sa ústavný súd v tomto konaní (hoci z poznatkov svojej rozhodovacej činnosti vnímajúc dlhodobé systémové problémy na okresnom súde) zdrží akýchkoľvek deklarácií nad rámec záverov v nasledujúcich bodoch.

Záver:

19. Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 13/2018 porušené boli (bod 1 výroku tohto nálezu).

20. V záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať v predmetnej veci bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

21. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

22. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

23. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

24. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

25. Sťažovateľ si uplatnil primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 000 eur, ústavný súd ale považoval túto sumu za neprimeranú, preto mu priznal finančné zadosťučinenie vo výške 1 500 eur (bod 3 výroku tohto nálezu). Pri určení výšky primeraného zadosťučinenia zohľadnil svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 63/2020, IV. ÚS 109/2020, IV. ÚS 287/2020, IV. ÚS 313/2020). V prevyšujúcej časti jeho ústavnej sťažnosti týkajúcej sa finančného zadosťučinenia teda nevyhoviel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI. Trovy konania

26. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 384,08 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

27. Ústavný súd priznal právnomu zástupcovi sťažovateľa náhradu trov konania v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 2 úkony právnej služby podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2021 v sume 181,17 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky) a tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2021 v sume 10,87 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Ústavný súd podotýka, že repliku z 20. decembra 2021 nepovažoval za účelne vynaložený úkon právnej pomoci, pretože toto podanie neobsahovalo žiadny nový argument, ktorý by presiahol argumentáciu už uvedenú v samotnej ústavnej sťažnosti.

28. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

29. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. februára 2022

**Ladislava Duditš
predseda senátu**